

De waarde van adoptie als kindbeschermingsmaatregel

Palacios, J., Adroher, S., Brodzinsky, D. M., Grotevant, H. D., Johnson, D. E., Juffer, F., Martinez-Mora, L., Muhamedrahimov, F.J., Selwyn, J. and Tarren-Sweeney, M. (2019). Adoption in the service of child protection: An international interdisciplinary perspective. *Psychology, Public Policy, and Law*, 25(2), 57-72.

Samenvatting Gera ter Meulen

In de media wordt veel aandacht besteed aan negatieve ervaringen met interlandelijke adoptie. Dit jaar is echter een artikel gepubliceerd over de waarde van adoptie als kindermaatregel, gezamenlijk geschreven door toonaangevende wetenschappers en praktijkwerkers vanuit zowel de juridische, psychologische, sociale, medische en beleidsmatige hoek. In dit artikel leveren ze een robuust, ethisch en wetenschappelijk onderbouwd kader voor beleid en praktijk, gebaseerd op de rechten en het welzijn van het kind. Zij laten zien welke schade verwaarlozing, mishandeling, tehuisopvoeding en instabiele pleegzorg kunnen aanbrengen bij jonge kinderen en hoe adoptie door haar stabiliteit en onvoorwaardelijke relaties tot verbazingwekkend herstel kan leiden. Zij komen tot de conclusie dat adoptie een legitiem model voor zorg voor kinderen die nooit meer bij hun oorspronkelijke ouders kunnen wonen, met als voorwaarde dat het valt binnen de rechten en het ethische kader zoals opgeschreven in internationale verdragen en nationale wetten.

Vroege ontberingen

Als kinderen niet binnen hun eigen familie kunnen blijven, moet een oplossing gevonden worden waarin lange-termijn herstel van mishandeling en verwaarlozing moet worden nagestreefd en onzekerheid in vaste verzorging zoveel mogelijk moet worden voorkomen. Hiermee moeten primair welzijn, veiligheid en behoeftes van het kind gegarandeerd worden.

Onderzoek heeft de uitgebreid de desastreuze gevolgen van verwaarlozing, mishandeling en tehuisopvoeding aangetoond. Wanneer een kind op jonge leeftijd dit soort ontberingen doormaakt, wordt een proces ingezet waarbij de ontwikkeling van het kind blijvend uit balans is en dat leidt een sneeuwbal van problemen in groei, gezondheid, ontwikkeling van het brein, hechtingsproblemen en het reguleren van emoties. Blootgesteld worden aan verwaarlozing, mishandeling en sterk ontoereikend ouderschap verhoogt bovendien levenslang het risico op psychiatrische problematiek, zoals angst, depressie, post-traumatische stress stoornissen en gedragsproblematiek. Omdat de ervaringen vroeg in het leven zijn vastgelegd, is de problematiek niet simpel te verhelpen via medicatie of psychotherapie.

Wanneer kinderen daarna ook nog worden blootgesteld aan instabiele pleegzorgplaatsingen, kan deze instabiliteit bovendien nog leiden tot blijvende of zelfs toenemende gedragsproblematiek, problemen veroorzaken in groei, in succes in opleiding en in sociaal functioneren. Groter gebruik van geestelijke gezondheidszorg hangt samen met het aantal overplaatsingen van kinderen en kinderen met instabiele plaatsingen komen vaker in aanraking met de wet.

Verdragen en Rechten/Uithuisplaatsingen

Bij een onacceptabel risico op ernstige en doorgaande mishandeling en verwaarlozing, kunnen kinderen uit huis geplaatst worden. Hierbij moet altijd een afweging gemaakt worden tussen privacy en recht op familieleven (de Rechten van de Mens) enerzijds en het risico op aantasting van het recht op veiligheid, ontwikkelingskansen en een liefdevol gezin (de Rechten van het Kind) anderzijds. Bij uithuisplaatsing is hereniging daarom ook steeds de eerste optie. Echter, zoals bijvoorbeeld cijfers uit Engeland laten zien, blijkt een derde van de kinderen al binnen een half jaar opnieuw uit huis geplaatst te worden en 65% binnen 5 jaar. En dat zijn al twee overplaatsingen. In de meeste landen

wordt na uithuisplaatsing gekozen voor tijdelijke pleegzorg, of - als het kind niet meer terug naar huis kan - steeds vaker lange-termijn pleegzorg, soms voogdijschap, en in een aantal landen wordt voor een klein percentage kinderen vanuit een hoog-risico situatie gekozen voor adoptie. De laatste jaren wordt minder gekozen voor tehuisopvang.

In verschillende landen worden verschillende keuzes gemaakt: zo vinden in Zweden nauwelijks adopties plaats als de oorspronkelijke ouders geen toestemming geven, terwijl dat in Engeland bij 50% van de kinderen wel het geval is. In sommige landen mogen familieleden kinderen adopteren, in andere juist niet. Steeds meer wordt contact tussen geadopteerd kind en oorspronkelijke ouders onderhouden en hebben adoptiekinderen inzage in hun dossiers. In sommige landen (bv. Zweden en Nederland) vinden bijna alleen interlandelijke adopties plaats, terwijl het in andere landen bijna alleen om binnenlandse adopties gaat (Engeland).

Permanentie

De laatste jaren is steeds meer het belang van 'permanentie' bij plaatsing bekend geraakt.

Permanentie is meer dan stabiliteit, het benadrukt zowel juridische, plaatsing als relationele continuïteit voor het kind:

- Onder *juridische permanentie* verstaan we stabiliteit in degene die wetmatig gezag en verantwoordelijkheid over het kind heeft, die alle relevante beslissingen en acties kan uitvoeren om het kind goed te laten opgroeien. Bij voorkeur zijn dat de oorspronkelijke ouders, maar wanneer die daartoe niet in staat zijn, kunnen het ook voogden, instellingen of adoptieouders zijn. Alleen bij oorspronkelijke ouders of bij adoptieouders blijft juridische permanentie levenslang bestaan.
- *Permanentie van plaats* onderschrijft het belang dat een kind blijvende zorg krijgt in een daartoe aangewezen thuis
- *Relationele (of psychologische) permanentie* geeft aan hoe wederzijdse en gezinsrelaties worden gekarakteriseerd door
 - Sterke hechting van het kind/jongere aan ouders en aan de andere gezins/familieleden
 - Sterke hechting van de ouder aan het kind/jongere, met een levenslange onvoorwaardelijke band
 - Het gevoel voor altijd als familie aan elkaar verbonden te zijn

In het beleid rond uithuisgeplaatste kinderen moet daarom ook prioriteit gegeven worden aan het welzijn van kinderen en hun verbondenheid aan voor hen belangrijke hechtingsfiguren, die hen een gevoel kunnen geven van continuïteit, koestering, veiligheid, en vertrouwen. De kwaliteit van de zorg van de kinderen hangt sterk samen met de betrokkenheid van de verzorgers, hun motivatie en hun bereid zijn om een onvoorwaardelijke ouderband met het kind aan te gaan voor de rest van hun leven. Hierbij moeten ze kunnen begrijpen en accepteren dat eventuele gedragsproblemen van het kind kunnen voortkomen uit de nadelige voorgeschiedenis.

Het belangrijkste voor herstel is dat onvoorwaardelijk van het kind gehouden wordt, binnen leeftijds-adequate opvoedingsstructuren en regels en dat de ouders realistische verwachtingen hebben van zowel het kind als van zichzelf. Bovendien is het noodzakelijk dat goed-toegankelijke en gespecialiseerde therapeutische ondersteuningsdiensten beschikbaar zijn, met goed-getrainde, competente professionals.

Voor de kinderen/jongeren is het ook van belang dat eerdere relaties niet worden doorgesneden, maar dat zij contact kunnen houden met belangrijke personen voorafgaand aan hun permanente plaatsing. Dit kunnen hun oorspronkelijke familieleden zijn, maar ook bijvoorbeeld pleeggezinnen. In jeugdbeleid is nog niet voldoende duidelijk hoe belangrijk het onderhouden van belangrijke contacten is voor uithuisgeplaatste kinderen, vooral wanneer deze al wat ouder zijn.

Instabiliteit van plaatsingen komt overal nog veel voor, ondanks het doorgaans dramatische effect van overplaatsingen. Overplaatsingen voelen voor kinderen als acute stressmomenten, als verliezen en afwijzingen, die negatieve gevoelens ten opzichte van henzelf en hun verzorgers veroorzaken, hun vertrouwen in anderen en hun mogelijkheden om hechte relaties aan te gaan negatief beïnvloeden. Iedere keer wordt hun situatie ‘gereset’.

Herstel na adoptie

Na adoptie in een liefdevol gezin halen de meeste kinderen achterstanden in die ze in hun eerdere leven hebben opgedaan. Maar niet op alle terreinen – sommige gebieden zijn gevoeliger voor herstel dan andere. Compact weergegeven blijkt uit onderzoek:

- Gezondheid:
 - Snel herstel in groei van lengte en gewicht, maar minder in schedelomtrek
 - Adoptieouders en kinderen hebben een positieve indruk van de gezondheid van de kinderen/jongeren, ze gebruiken niet meer medicatie t.b.v. depressie, ADHD of groei
 - Grotere kans op vervroegde puberteit, vooral bij meisjes
- Verstandelijke vermogens
 - Herstel IQ, maar wat meer leerproblemen
 - Verstandelijke en leervermogens liggen hoger dan die van kinderen in lange-termijn pleegzorg
 - De management functies van de hersenen (executieve functies) herstellen tot gemiddeld niveau, maar bij een aantal functies blijft jarenlange schade (bv aandacht en overactiviteit)
- Sociaal-emotionele en geestelijke gezondheid
 - Gehechtheid verbetert indrukwekkend, maar de sociaal-emotioneel ingewikkeldste variant (gedesorganiseerde onveilige gehechtheid) blijft meer voorkomen
 - Kinderen die ernstige vroege emotionele ontberingen hebben meegemaakt, blijven moeilijk onderscheid kunnen maken in hun gedrag ten opzichte van nabije en vreemde personen (allemandsvriendjesgedrag), en hebben vaker een negatiever beeld van nabije relaties
 - De meeste geadopteerden hebben zich goed aangepast, maar een deel heeft meer geestelijke gezondheidsproblemen. Geadopteerden maken meer gebruik van geestelijke gezondheidszorg
 - Wanneer geadopteerden veel narigheid hebben meegemaakt voorafgaand aan hun adoptie kunnen ze meer gedragsproblemen vertonen en een groter risico lopen in aanraking te komen met de wet
 - Bij adoptie op latere leeftijd blijven problemen in verstandelijke mogelijkheden en management functies van het brein meer bestaan. Het opleidingsniveau en de opvoedingsstijl van de adoptiemoeder hebben hier invloed op.
 - Als de adoptiemoeder sensitief is in haar opvoeden (de behoeften van het kind goed aanvoelt), is de kans op veilige hechting bij haar adoptiekind groter.
- Eigenwaarde en identiteitsontwikkeling
 - Gevoel van eigenwaarde is gemiddeld gelijk aan die van niet-geadopteerden
 - Wanneer de etnische achtergrond van het kind deel uit kan maken van diens identiteit, is er sprake van groter welzijn. Als adoptieouders het verschil in ras ‘doodzwijgen’ zijn kinderen niet voorbereid op discriminatie in de samenleving
 - Bij binnenlandse geadopteerden, op jonge leeftijd geadopteerd in een gezin van gelijk ras, bleek de helft geen belangstelling te hebben voor hun adoptiestatus, 30%

- was tevreden met hun adoptie en had wel belangstelling in hun achtergrond en 20% had veel belangstelling maar was heel negatief over hun adoptie. De laatste groep had meer internaliserende problematiek (angst, terugtrekken, depressie) in hun jongvolwassen periode. Bij internationaal geadopteerden werd een verband gevonden tussen welzijn en een positieve waardering van de adoptie.
- Veel geadopteerden zijn nieuwsgierig naar hun achtergrond. Ze willen met name weten waarom voor hen tot adoptie besloten is. Twintigers zijn vooral geïnteresseerd in hun medische achtergrond en die van hun familie. Zoeken naar oorspronkelijke familie vindt met name plaats in jongvolwassenheid. Of men inderdaad naar informatie gaat zoeken hangt ook af van gevoelde barrières, zoals een schuldgevoel naar adoptieouders, of drempelverlagers, zoals je er klaar voor voelen en voldoende geld ervoor hebben. Door internet en DNA-banken is zoeken voor meer geadopteerden bereikbaar.
 - Volwassen geadopteerden blijken zich over het algemeen goed aan te kunnen passen, maar vooral hun ontberingen voorafgaand aan hun adoptie, hoe erg die waren en hoe lang die duurden hangen samen met hoeveel last ze ervan hebben in hun latere leven.
 - Een onderzoek bij 40-jarige vrouwen geadopteerd uit HongKong liet zien dat zij vergelijkbaar waren met Engelse leeftijdsgenoten in opleiding, geestelijke en lichamelijke gezondheid
 - In een Zweeds onderzoek waarbij wel en niet als kind geadopteerde brusjes vergeleken werden, deed het geadopteerde brusje het als volwassene veel beter: hogere opleiding en loon, minder criminaliteit, beperkingen en zelfmoordpogingen
 - In Nederlands onderzoek dat internationaal geadopteerden volgde, bleek hun socio-economisch succes op volwassen leeftijd vergelijkbaar met de algemene Nederlandse bevolking
 - Volwassen geadopteerden hebben gemiddeld meer psychologische problemen (angst en depressie) dan de algemene bevolking, maar dit hangt samen met hun leeftijd bij adoptie, geslacht en de kwaliteit van de relatie met de adoptiefamilie.
 - Andere relevante factoren zijn
 - Open adopties (blijvend contact) en tevredenheid met het contact met de oorspronkelijke familie leidt tot minder externaliserende (woede, etc) problemen in puberteit
 - Adoptiekinderen van een ander ras kunnen in puberteit en volwassenheid problemen hebben met het vormen van hun identiteit en last hebben van discriminatie, micro-agressie, blootstelling aan negatieve mediaberichten
 - De structuur van de adoptiefamilie (alleen-ouderschap, ouders van gelijk geslacht, ras) is minder belangrijk dan het gezin zelf, zoals sensitiviteit voor de behoeften van het kind, open communicatie, interesse in samenwerken met de biologische familie en laag stressniveau.

Adoptiebreakdown

Niet alle adoptieplaatsingen zijn voor het hele leven: ook bij adoptie vinden ongewenste verbrekingen van plaatsingen plaats (breakdown). De percentages in Europa zijn relatief laag (minder dan 5%), veel lager dan bij pleegzorg. Deze getallen laten echter niet zien hoeveel gezinnen worstelen met de relatie met hun adoptiekind – dit wordt geschat op tussen een kwart tot een derde van de plaatsingen. Wanneer plaatsingen verbroken worden is dat meestal na een lange periode, waarin risicofactoren opstapelen. Deze hangen met name samen met de achtergrond van het kind (meer ontberingen, oudere leeftijd bij plaatsing, meer gedragsproblematiek).

Juridisch en ethisch

De legitimiteit van adoptie staat onder druk bij misstanden zoals kinderhandel, ontvoeringen en misbruik. Adoptie is slechts legitiem wanneer het wordt uitgevoerd binnen wetgeving en verdragen en wanneer het – via maatwerk – het directe en lange-termijn belang van het kind dient. De belangrijkste wetten en verdragen die zich hiermee bezig houden zijn de VN Rechten van het Kind (1989), het Haags Adoptie Verdrag(1993) en het Europese Verdrag ten aanzien van de Adoptie van Kinderen(1967) en de Europese Mensenrechten (1950). Daarnaast gelden ‘zachtere’ verdragen zoals de VN Richtlijnen voor Alternatieve Zorg (2010). Landelijke regelgeving moet gebaseerd zijn op deze verdragen.

Het beste belang voor het kind moet het alles overstijgende doel zijn in alle overwegingen – dat gaat boven het belang van geboorte- of adoptiefamilie.

Daarbij geldt:

- Een gezin en familie is de beste plek voor een kind. Kinderen mogen alleen van hun ouders gescheiden worden door een competente overheid, wanneer het in belang van het kind is. De overheid moet zijn best doen om het kind - wanneer dat voor het kind goed is – bij de ouders of grootfamilie te houden of terug te laten gaan.
- Wanneer voor het kind binnen de eigen familie geen goede plek is, is de staat ervoor verantwoordelijk om een andere geschikte en stabiele familie te vinden.
- Wanneer binnen de familie geen geschikte en permanente oplossing kan worden gevonden, moet een oplossing binnen de meest geschikte vorm van familieleven gevonden worden waarbij het kind zich volledig en harmonieus kan ontwikkelen, binnen ‘goed-genoeg zorg’ en voldoende kansen tot hechting. Plaatsing in een kindertehuis moet altijd tijdelijk zijn en mag niet gebruikt worden voor jonge kinderen. Beslissingen moeten altijd genomen worden binnen een tijds kader dat de ontwikkelingssnelheid van het kind als leidraad neemt.
- Interlandelijke adoptie mag alleen plaatsvinden wanneer de competente autoriteiten van het herkomstland hebben besloten dat – nadat alle mogelijkheden van geschikte plaatsing binnen eigen land onderzocht zijn – internationale adoptie het belang van het kind het beste dient.
- Adoptie kan niet overwogen worden bij verdenkingen van corruptie en kinderhandel, of in situaties van oorlog of natuurrampen.
- Armoede of het behoren tot een specifieke groep mag nooit als argument worden gebruikt in de beoordeling of ouders capabel zijn voor het grootbrengen van hun kinderen. Kinderen kunnen alleen geadopteerd worden wanneer ze adoptabel zijn verklaard doordat ze wees, verlaten of blootgesteld aan serieus risico zijn, of wanneer ouders niet voldoende verantwoordelijkheid ten opzichte van de kinderen nemen.
- Wettige adoptabiliteit kan alleen worden vastgesteld door competente autoriteiten, na de benodigde checks en afwegingen. Alleen dan mogen kinderen geadopteerd worden.
- Contact tussen de adoptieouders en geboorteouders kan alleen plaatsvinden nadat het kind adoptabel is verklaard, tenzij het gaat om adopties binnen de familie, stiefouderadopties en adoptie-uit-pleegzorg.
- Geadopteerden hebben het recht om hun achtergrond te kennen en binnen wettelijke grenzen toegang te krijgen tot informatie. Daartoe moet informatie over het kind verzameld en bewaard worden door competente autoriteiten. Wanneer geadopteerden hun informatie in gaan zien, moeten zij adequate ondersteuning krijgen zodat ze de verkregen informatie kunnen begrijpen en duiden.

- Kinderen hebben het recht gehoord te worden bij adoptie en moeten, wanneer zij oud genoeg zijn en nadat ze naar behoren zijn voorgelicht en geïnformeerd, invloed hebben op de beslissing tot wel of geen adoptie.
- Iedereen die toestemming moet geven tot adoptie (ouders, instellingen, autoriteiten) moet naar behoren voorgelicht en geïnformeerd worden over de consequenties van adoptie. Wanneer een geboortemoeder dan besluit het kind te houden en de veiligheid en welzijn van het kind zijn niet in gevaar, dan zou ondersteuning de zorg van de moeder voor het kind mogelijk moeten maken.
 - Toestemming moet vrijwillig zijn en niet beïnvloed door enige vorm van betaling of compensatie. Ook moet een wettelijk vastgelegde bedenktijd aangehouden worden.
 - Wanneer ouders hun ouderlijke verantwoordelijkheid niet uitvoeren, kan een rechtbank de ouders hun ouderlijke rechten ontnemen.
- Adoptieouders moeten altijd voorgelicht zijn, voldoen aan gestelde voorwaarden en wettelijke eisen en voldoende geschikt zijn. Zij moeten goede voorlichting krijgen en ondersteuning voorafgaand, tijdens en na de adoptie.
- Matching moet worden gedaan door een professioneel team, waarbij een proefperiode is vastgesteld met supervisie van een professioneel team. Daarna kan de adoptie worden vastgelegd, over het algemeen via het hof.
- Adoptieazorg is van groot belang: voorlichting, ondersteuning en andere diensten moeten voor adoptieouders en geadopteerden betaalbaar en toegankelijk zijn.

Alle organisaties die deel uitmaken van het adoptieproces moeten zorgvuldig en regelmatig geautoriseerd moeten worden, toezicht krijgen en gemonitord worden door relevante autoriteiten. Alleen professionals die getraind en competent zijn rond afstand en adoptie mogen verantwoordelijk zijn voor adoptiediensten. Er mag geen winst worden gemaakt vanuit adoptiepraktijken. Om overbodige controles en diensten te voorkomen moet er duidelijke verdeling zijn in verdeling van verantwoordelijkheden tussen autoriteiten en organisaties.

Samenvattend

Als adoptie overwogen wordt, is er scala van ethische en wettelijke standaarden waarmee het belang van het kind vooropgesteld kan worden. Hoewel zich binnen dit veld veel ontwikkelingen hebben voorgedaan, moeten autoriteiten niet lui hierin worden en alert blijven op misstanden. Wanneer toch misbruik plaatsvindt, moeten Staten dat aanklaarten en de slachtoffers helpen. Er moet goed naar geadopteerden geluisterd worden, ze moeten serieus genomen worden, begeleid en ondersteund.

Adoptie is terecht bekritiseerd wanneer het niet kind-gericht plaatsvond en waar misbruik plaatsvond. Maar wanneer het alle internationale en binnenlandse regels en garanties respecteert, kan adoptie een van de beste alternatieven zijn voor kinderen die een levenslange familie nodig hebben.

Implicaties voor beleid en praktijk:

- Wetenschap toont onomstotelijk vast dat opgroeien in een stabiele gezins-setting beter is dan opgroeien in een instelling. Hierbij is permanentie verreweg te prefereren boven korte termijnplanning
- Juist bij het volwassen worden hebben jongeren belang bij een stabiele, betrokken, voedende relatie met ouders - 'ouders voor altijd'. Doordat pleegzorg formeel eindig is, levert dit pleegkinderen veel onzekerheid bij volwassen worden. Kinderen die niet terug naar huis kunnen

en die geen geschikte familieleden hebben voor lange-termijn zorg, hebben zowel het recht op als de behoefte aan een familieleven dat langer doorloopt dan de kindertijd.

- Adoptie is de meest permanente vorm van opvang voor uithuisgeplaatste kinderen. Daarom zou adoptie, mits verenigbaar met wet en regelgeving ter plaatse en mits het kind – zo mogelijk – zelf instemt met adoptie, bij permanente plaatsingen als serieus alternatief in beschouwing moeten worden genomen.
- Bij adoptie zonder toestemming van geboorteouders moeten professionals het beste belang van het kind het zwaarst laten wegen. Zij moeten een kindgericht plan maken dat het risico voor het kind zo klein mogelijk maakt en de mogelijkheid dat het kind zo snel mogelijk in een veilig en permanent gezin kan opgroeien zo groot mogelijk. Tenzij ouders binnen het tijds kader van het kind verbetering laten zien, is adoptie een goede optie.
- Hoe langer het duurt voor het kind een veilig en permanent thuis heeft, hoe groter de negatieve effecten van trauma op de ontwikkeling van het kind. Hoe korter blootstelling aan trauma, hoe lager schade en hoe meer kansen op herstel en ontwikkeling. Uitstel voorkomen is daardoor een belangrijke zaak.
- Kwaliteit van adoptieouderschap hangt niet samen met de vorm van ouderschap (een of twee-ouder, ras, geaardheid, etc.), maar adoptieouders moeten gemotiveerd, capabel, veerkrachtig, voorbereid, beoordeeld op geschiktheid en ondersteund worden. Opvoeding van een geadopteerd kind kan complex en uitdagend zijn en veel van adoptieouders vragen. Hun verwachtingen kunnen aangepast moeten worden. Met ondersteuning waar nodig moeten ze positief en adequaat kunnen reageren op de behoeften van hun kinderen
- Adoptieouders moeten wel goed geïnformeerd worden over de achtergrond van hun adoptiekind, onderwezen over effecten en consequenties. Ook de adoptiekinderen moeten goed voorbereid worden en informatie over hun verleden moet met hen meegaan. Bij matching moet gekeken worden of competenties van adoptieouders aansluiten bij de behoeften van het kind.
- Als het contact met geboorteouders en eerdere verzorgers in het belang van het kind is, moet contact gefaciliteerd worden. Transparantie in informatie en contact is belangrijk.
- De beschikbaarheid van goed geoutilleerde en toegankelijke voorlichting en nazorg is van groot belang voor de stabiliteit van de plaatsing en het emotionele welzijn van alle gezinsleden, vooral nu meer adopties van oudere kinderen en kinderen met special needs plaatsvinden. Adoptieouders moeten weten waar ze ondersteuning kunnen krijgen. Ook geboorteouders moeten toegang krijgen tot nazorg, om hen te helpen omgaan met verlies, contact en het accepteren van de adoptieouders als nieuwe ouders van het kind. Vanuit de wetenschap groeit de overtuiging dat professionals die werken met geadopteerden een betere training nodig hebben ten aanzien van adoptie-gerelateerde factoren. Online-trainingen en postdoctorale opleidingen komen nu beschikbaar, net zoals evidence-based adoptie interventies.

Veiligheid, behoeftes, welzijn en ontwikkeling zijn de sleutelfactoren bij plaatsing van kinderen, niet alleen op het moment van de plaatsing, maar voor de rest van hun leven. Gezinsleven is de basis die dit mogelijk maakt, en als dat niet binnen de oorspronkelijke familie kan, moet er een alternatief permanent gezin voor het kind worden gevonden.